

P. 6. 351

VI 65

Phil. 4te VI°
2 H. 65

l
**Lucij Annei Senecæ Cordu-
bensis moralissimi Liber de
Moribus humane vite cuilibz necessarius. Cū Episto-
la Marsilij Sicini de officijs cuilibet necessaria.**

**Magister Anthonius Fri-
borigensis Ad Lectorem.**
Egregiam vite qui poscis sumere normam
Sæpius hunc legito Lector amate librum
Dogmata qui monstrat sancte celeberrima vite
Æquibus attingas ignifera astra poli.

Antonius armarius Sriborger. Bona
rū artū Magister suis studiosis scolari-
bus et discipulis in gymnasio parrochie
sancti Johānis ciuitatis Magdeburger.

Quanq̄ studiosi litterarum alūni inter scias qua
drinales princeps phōrum iuuenilē institui pre-
cipit etatem : moralis ip̄a phia nō enumeratur. Illam
tamē: nedū phi : imo et oratores tenera etate nequaq̄z
esse negligendaz scribunt. Cum ip̄a virtutes ingenuas
atq̄ bonos instruit mores : qui dignitati et scie p̄ferunt
tur s̄m glo. in. l. ij. ff. de tes. imo cunctis diuicijs anpo-
nuntur. l. scire optet. .pe. ff. de tut. et cur. Cum ipsa
bene btēq̄z viuere docet : cū appetitus refrenat : passio-
num pturbationes sedat : p̄ceptores honorare suadet :
laborē tollerare iubet : mortē contēnere etsi opus fuerit
appetere p̄cipit : nō mechari / nō aciē dimittere mādat
Nō enī ut scimus quid sit v̄rus scrutamur / sed ut boni
efficiamur. q̄ nullū vtiq̄z esset pficiūm eius. Ob id stu-
diosi sciarum cultores : labori indulgentes hunc erigit
um Tractatulum de humane vite moribus vobis dis-
catū : vna cum epistola Marsilij Ficini de officijs rele-
gatis. Qd si vobis acceptum fore sensero : multo maio-
ra lapsu t̄pis a me habebitis. Valete / et me vt vestrum
preceptorē cognoscite. Datū Magdeburgē q̄rto Kalen-
das Marcij. Anno Millesimo q̄ngentesimo sexto

Distichon.

Mortem qui moriens vicisci christe redemptor
Viuendi doceas mores seruare beatos.

Lucij Annei Senecae Cordubensis Liber
de Moribus. In quo notabiliter et ele-
ganter humane vite mores enarrat.

None peccatū actio est/Actio autē omnis vo-
luntaria tam honesta q̄z inhonesta. Ergo
voluntariū est omne peccatū. Tolle excusatiōz
nemo peccat inuitus. Educatio et disciplina
mores faciunt: et id vnusquisq̄ sapit qđ didicit. Itaq̄
bona consuetudo excutere debet qđ mala instruit. Ni-
hil interest q̄ animo facias qđ fecisse vitiosus est. quia
facta cernūtur/animus vero nō videtur. Nulla autem
laus est nō facere qđ facere non possis. Quid homini
est inimicissimū: homo. Libenter feras qđ necesse est:
Dolor patientia vincitur. Expete qđ nunq̄z peniteas
Nūq̄z multis placeas/sed qualibus stude: In hoc tan-
tum incūbe vt libentius audias q̄z loquaris. Multos
vita differentes mors incerta puenit Itaq̄ oēs dies ve-
lut vltimus intueātur. Tristitiā si potes nō admiseris
Si minus oibus non ostendas/Amicos secreto admo-
ne/palam autē lauda. Verba rebus non psonis exte-
māda sunt. Oratorem te puta si tibi ante omēs quod
optet psuaseris. Vt licentiosa mancipia animi imperio
coerce linguā ventrē et libidinē. Quod tacitū esse velis
nemini dixeris. Si tibi non imperasti quomō ab alio
silentiū speras. Ridiculū est aliquē odio nocētis suam
perdere innocentia. Monstro sitis est auaricia senilis.
Quid em̄ stultius est (vt dici solet) q̄z via deficiēte via
ticum querere vel augere. Omēs infantes terra nudos
suscipit. Nō pudeat te sordidius viuere q̄z nasci. Quid
dulcius est q̄z habere amicū quo cum audeas vt recuz
omnia loqui. Seruandus ergo est omni diligentia ra-
rus inuentus amicus est enim alter ego. Quid sis inter-
est: Non quis habearis. Magnarum virium est ne-
gligere ledentem. Quid interest quod non habeas.

Non dum es felix si turba te non deriserit. Si beatus vis esse cogita hoc primū contendere noli: Priusq̄z p̄mittas deliberes. Et cū promiseris facias. Id agas ne quis merito te oderit. Etsi nullos inimicos tibi faciet iniuria: multos faciet inuidia. Solitudinē querat qui vult cum innocentibus viuere. Optimus ergo animus et pulcherrimus dei cultor ē. Abstinebis ab alieno matrimonio: Prestabis parentibus pietatē: cognatis indulgentiam: amicis fidem: oībus equitatem: deuittabis crudelitatem et ministram crudelitatis iram. Non aliter viuas in solitudine. aliter in foro. Nihil petas qd̄ negaturus fuisti. Nihil negabis quod petiturus fuisti. Pacem cum homibus habebis/cum vicij bellū. Hoc habet om̄is affectus/vt in qd̄ ipse insanit in id ceteros putet furere. Maximū in eo vitium est qui nō melioribus vult placere sed pluribus. Si vis oībus esse notus prius effice neminem noueris/bonū est non laudari et esse laudabilem. Stultum est timere qd̄ vitare nō poteris. Male opinātur homines de te/sed mali. Pessimis etenim displicere est laudari. Male loquūtur de te homines: bene forsitan loqui nesciunt. Non em̄ qd̄ merearis sed qd̄ solent loquūtur. Si merito non q̄ loquuntur mala molestum esse debet/sed q̄ non mentiuntur. Sin autē immerito innocencie tue maxime gaudeas Apparet quippe vera obiecturos si possent. Nō es in tua patria: Patria tua est vbiq̄ bene es. Illud nāq̄. quo aliquis bene est non in loco sed in homie existit. Nihil magnū est in rebus humanis nisi magno animo id despicias. Que sunt maxime diuicie nō desiderare diuicias. Quis plurimū habet is qui minimū cupit. Quid est dare beneficiū deo. deum imitari honestius est cuz indicaueris amare q̄z cū amaueris indicare. Dissentio ab alio incipiat/a te autē reconciliatio. Succurre paupertati amicorum ymmo occurre. Amicos secunde res

optime parant: Adverse certissime pbant. Peiora sunt
tecta odia q̄z aperta. Itaq; te minus loquax inimicus
offendit q̄z tacitus. Huius em̄ ira se denudat illius que
rit ad nocendū occasionē. Mira ratio est que nō vult
predicari quod gaudet intelligi. Agnoscī amat qui qd̄
amat ostendit. Elemosina nō taz accipiētibus q̄z dan
tibus pdest. Et spes p̄mū solatium fit laboris. Que est
maxima egestas Auaricia. Pecunie imperare optet nō
seruire. Nullum consciū peccatū tuorū magis timue
ris q̄z temetipm. Alium potes effugere: te autē nunq̄z.
Quis est paup qui sibi videtur / qui a multis timetur /
multos timeat necesse est. Infelicitatem erige / sub mitte
felicitatem. Vera felicitas innocēcia est. Nequicia vō
sui est pena. Mala conscientia sepe tuta / secreta nunq̄z
Libidinis inicia tunc timebis cū de exitu cogitabis. Be
neficij accepti nunq̄z optet obliuisci dati protinus. In
honestā victoria est suos vincere. Satis est penarū po
tuisse puniri. Inimicitias tarde suscipe / Amicitias exer
ce moderate Vanitates similiter deponē. Imago anī
sermo est. Qualis vir talis oratio. Magna res est vo
cis et silenciū t̄pamentum. Qui cū anīo malis immisce
tur malus est. Neminē cito laudaueris / Neminē cito
accusaueris. Semp̄ puta te cum his testimoniū dicere
Vitiū est oīa credere / Vitiū est nihil credere. Vten
dum est diuicijs non abutendū. Sic viuas ne a supio
ribus cōdenneris / et ne ab inferioribus timearis. Nul
lum putabis locū esse sine teste. Excusationē querere
vitiū est oīa relinquens ad dñm. Fortior est q̄ cupidi
tatem vincit q̄z qui hostem subicit. Difficilimū est se
vincere. Inique irascitur q̄ suis irascitur. Amare sic in
cipias tanq̄z nō liceat desinere. Magnarū rerum etiaz
si p̄sper nō fuerit successus honestus est tamē ip̄e cona
tus. Nobilitas anī est generositas sensus. Nobilitas
corpis est generosus animus. Honestior est q̄ senectus

sem ad ocium retulit q̄z qui in ocio existit et in senio la-
borare pponit. Turpe spectaculū prebet animus eger.
Nunq̄z sis tristis facies tibi in cōmodo alieno Homo
sum quō secundarū rerum vitabo inuidiam. Si felie-
citatem tactaueris multis diues eris. Quomō potentia
tuebor impotencia occasionis locum tenet innocencie
primum confessio. Vbi cōfessio ibi remissio. Ire sene-
ritas in vitio est. Boni iudicis est dispensare nō tantū
qd̄ damnandū sit sed quatenus. Quis est primus iusti-
cie modus seueritas. Quietissimā vitaz agerent hoīes
in terris. Si hec duo verba a natura oīm rerū tollerent
tur meū et tuum. Qui paupratem timet timendus est.
Vires tuas amici magis sentiant beneficus q̄z inimici
iniurijs. Pecunia nō faciat auariciā sed irritat/ideo sp̄
indiges si tibi pecunia est quā comitatur vsura. Crede
diues esse nō potes et felix. Auribus frequēcius q̄z lin-
gua vttere. Quicqd̄ dicturus es anteq̄z alijs dicitō tibi.
Nihil interest inter iratū et insanū. Nisi dies vnus al-
ter semp irascitur/alter semp insanit. Facillime bonus
fueris cū vitaueris ea que vituperas. Cū alienos ti-
mueris teipm̄ verere. naz sepe sine alijs esse potes sine
te nunq̄z. Si bñ te institueris pudeat deteriora facere.
Quod psuaseris erit diuturnū/qd̄ cogitaueris erit in oc-
casione. Alteri semp ignoscito: tibiipsi nunq̄z. Tantū
ad virtutem adijcies quantū ex voluptate abstraxeris
Stultum est somno delectari/et quasi mortem moliri:
cū somnus assidua sit mortis imago. Bonis nocz qui
malis parcit. Si fecisti turpe cur times qd̄ certum est.
Nihil turpius est q̄z cū crimē obiectū in obijciente cog-
noscitur. Ut licenciosa mancipia impio animi linguā/
libidinē/ventrem/cupiditatēq̄ comprimās. Si nequis
paululū remittas. Sepe etenim que rōne sanari nō po-
terant sanata sunt tpe. Qui ob amorem pecunie et libi-
dinū moritur oñdit se nunq̄z vixisse sui causa. Dignus

fit tibi corā quo peccare te pudeat. Adolefcens ſi te ad-
ornaueris femis iniuriā facere cogites. Turpia ne dire-
ris paulatim em pudor p verba diſcutitur. Sic habita
vt potius laudetur dñs qz domus. Conſuetudinaria
res eſt inocencia. Non dānatio ſi cauſa hoīem turpez
facit. Merito damnari pena eſt/dānatio imerita dam-
nati ē calamitas. Si aliqd cogitaueris cito apparebit
cōuerſantibus. Quod de alienis tractes ex tuis indices
vis videri ab oibus. Nunqz bone honeſtatis ſimula-
tio longa. Multi ſunt obligādi/pauci offendendi. naz
memoria bñficiorū facilis eſt. Iniuriarū vero tenax/
obiurgationi ſp aliqd blandi admisce. Facilius em pe-
netrant vba que molli vadunt via qz que aſpera. Ne-
mo etiā ſe mutat qui mutari ſe deſperat. Quotiens aut
dicis aut facis aliqd ſcito morū tuorum te hoībus cir-
graphū dare. Qui in ſeruos irascitur et crudelis ē ſatis
oſtendit poteſtatē aduerſus alienos ſibi deſuſſe. Qui
neſcit tacere/neſcit et loqui. Facilius eſt paupi contem-
ptū effugere qz diuiti. In inuidiā. Nō quicqd improbi
mentiūtur idē probi debēt dicere longa vita bonis eſt
optabilis bonis fruuntur bona conſcīa. Malis hoībus
turiffimū eſt effugere. Nulla puſilla domus que mul-
tos amicos capit. Scire vti pauptate maxia felicitas.
Acūt animū intensio/nimiū frangit remiſſio. Nunqz
ſcelūs ſcelere vincendum ē. Bonus vir eſt qui eo vſqz
pduxit affectum ani: vt non tm peccare nō velit ſi etiā
non poſſit. Regnantibus peius multo periculū eſt qz
his qui indicātur/hū em ſingulos timet ille vnuerſos.
Nunquid fortis forte ſe gloriabitur: quē corpis egritu-
do efficit infirmū. Nunquid diues in opibus ſuis glo-
riabitur cuius ſpem fur vel tyrānis abrupit. Nunquid
nobilitas gloriabitur effecta non nūqz indignis et miſe-
rabilibus ſeruiens. Diabolus aliquē ſe glabitur interfe-
ctore tue miſericordie nūc intergemiscit ſocios tue bñtu-

ditis. Fugienda sunt oibus modis et abscondenda igni
ac ferro totoq; artificio sepanda laquor a corpe/impe-
ricia ab aïo/luxuria a mente:a ciuitate seditio/a domo
discordia/a cunctis rebus intempantia. dixit quidam
amicorū oīa esse cōia Et amicum scīpm esse alterū/di-
oum tēpoum maxie habendū curā/et eorū que acturi
sumus/et eorū que gessimus post deum veritatē colen-
dam que sola hoīes dīs primis facit. Statera ne tran-
sileas id ē ne ptergrediaris iusticiā. Ignem gladio ne
confodias qđ est iratum et tumidū aīm verbis maledi-
ctis ne laceffas. Coronā minime carpendā esse:hoc est
leges vrbis esse cōseruandas. Cor nō esse comedendū
id est merore de aïo picias. Cum pfectus fueris retro
ne respicias : hoc est tendens in bonū ne deficias. Per
viam publicā ne ambules:qđ est multarū ne sis sequi-
tor. Hydium in domo ne suscipias id est garrulosos et
verbosos hoīes sub eodē recto nō esse habendos. One-
ratis onus esse supponendū/non cōicantibus deponē-
dum:qđ est ad vritem tendentibus augenda pcepta-
et tradentes se ocio relinquendos. Sencritas inditiorū
patrona est discipline. Amica rerū humanarū cum be-
niuolentia est concordia. Eggestissima vita eternā petit
calamitatē. Melior ē mors qz vita amara/ Et requies
eterna qz laquor pseuerans. Nemo alieno pctō puni-
tur/nec iusticia alterius coronatur. Ciborū cōcupiscen-
cie aniorum sunt detrimenta. Quātomagis corpis ven-
ter impletur:ātōmagis anīa minoratur. Ois salubri-
tas viscerū tpania et ciborū est continencia. Nullā enī
patitur infirmitatez qui diligit parcitatem/parcitas ci-
borum repulsio est pctōrum. Ebrietas corpis insania
est mētis. Nihil hz incolūne qui pdit mentem. Mul-
tis pctōrum vnculis captiuatur q vino plurimo inebri-
atur. Nullo potest peccato resistere q se non p̄t gub er-
nare. Homo crapulosus seruus est omnium vitiorum

Nullum potest vincere qui mente raptus est. Illi tantum placere stude cui displicet quod oibus placet. Adulatores ut inimicos caue/corruptunt fictis laudibus leues animas/et male credentibus blandum crimen insingunt/beata mens que perfecte vincit hoc viciu Et que non decipit nec decipitur. Nunquam aliud corde teneamus et aliud ore proferamus. Quicquid pudet ore dicere pudet etiam cogitari. Optimus est in oibus modus laudabilisq; mensura. Nihil prodest facienda didicisse: Nec facere in bonis rebus quicquid modus exesserit vitium est. Nihil facias quod fecisse peniteas.

Thelos.

De officijs.

Marsilius Ficinus Cherubino Quar-
qualio viro doctissimo S. D.

Quasi nonnunquam minus fortasse officiosus sum quam deceat quemadmodum solent qui philosophie studijs occupantur. Nequeo tamen in presentia me continere: quin ad virum omnium officiosissimum aliquid de officio scribam. Si quantum ipse in agendo tantum ego in disputando essem officiosus. Neque Panecij subtilitas hac in re: neque copia Ciceronis desideraretur. Argam igitur pigui Minerva quandoquidem nunc aliter nequeo. Atque ut officio meo aliquando fungar/ad amicum omnium officiosissimum omnium officia mittam. Officium est actio uniuscuiusque propria decorum honestumque seruans pro res/pro persona/locus/tempusque postulat. Sacerdotis virtus et officium est. sapientia quaedam pietate feruens et pietas sapientia lucens. Principis. circumspecta prudentia/iusticia/clemens sublimitas humilis/humilitasque sublimis. Magistratus. meminisse se non dominum esse legis/sed ministrum/tuto

remq; publicum ciuitatis. Preterea se a deo dū ipse ho-
mines indicat indicari. Priuati tam libenter magistra-
tuum parere mandatis vt nō legis necessitate compul-
sus / sed ppria voluntate videatur adductus. Ciuis si-
ue ingrātus sit siue priuatus officium est tam diligens
publici cura q̄z ingēs amor pprii. Equitis / fortitudo
quidē in bello : in pace vō magnificētia. Mercatoris /
veridica fide atq; diligentia externis alimētis alere
ciuitatē atq; seipm. Opificis alimēta a mercatore acce-
pta iuste singulis ciuitatis digere mēbris : Mercato-
res et artifices atq; alij ita pecunias querant vt nemini
noceant. Nam quicq̄d a malo surgit in maluz deniq;
recidit. Ita seruent vt neq; videantur frustra neq; ser-
uandi solūm grā quesuisse / sic expēdiāt vt diu possint
expendere / atq; honeste et vtiliter expendisse pbentur.
Agricole / de agriculture oportunitate consulere aerem
et agricolas seniores. Preterea tanta cū fide liberalita-
teq; hospitibus suis agri fructus offerre quāto illi cum
seniore illos reddit ager. Domini / legi rationiq; seruire
quo possit seruis legitime et rōnabiliter dñari / conside-
rare tam seruū q̄z dñm hoīem esse / humanitatez semp
cum dignitate miscere. Serui / existimare vitaz suā esse
dñi / atq; rōnem dñi esse suam. Mariti / vxoem quasi
corpus suū sensumq; diligere / ac diligentissime ducere.
Vxois / prudentē maritum suū veluti suū animū ratio-
nēq; honorare / atq; libentissime sequi. Patrifamilias
filios colere quasi pprie vite ppagiēs / atq; optio suo
exemplo regere tanq; membra. Filiorum / genitorē se-
qui quasi radicē atq; caput / et tanq; deuz alterum ve-
nerari. Fratris / erga fratrem ceu fere alterum affici.
Consanguineorum / seinuicē tanq; eiusdem corporis
mēbra diligere. Affinium : vt meminerint se lege quasi
natura quadā ita esse cōiunctos vt rem operāq; suam
cōicare sibiq; debeat. Amicorum / cōi inter se cōsilio

querere verū cōi auxilio sequi bonū. Magistri/doctri-
na et bonitate sua discipulū doctū atq; bonū quasi mē-
tis sue filius pcreare. Cupio si liceret monere ingrōs ne
obliuiscātur Aristotelē in diuinū platonē recalcitrasse.
Discipuli/pceptorem honorare tanq; intelligēcie patrē
cauere tñ ne magistri vicia latenter ebibat Juriscōsulti
vt oīm grauiſſimus sit/atq; sciat qui sacrā adulterat le-
gem ceu sacrilegū seueriori censura plectēdum esse q; q
nūmos. Medici/cogitare qñ egrotātes adit agi de vi-
ta: vt nihil sine rōne tentare audeat nihil sine consilio
Oratoris/que alijs suasurus sibi iā ipse psuasisse. Poete
vt naturā moresq; pigere valeat vtrūq; vidisse. Mu-
sici in sono grām cantus: in cantu sermonis elegantia
imitari/meminisse etiā motus anī. multo magis optere
consonantes esse q; voces Incōannus em̄ alienus q; a
musis est musicus cui dū cōsonat vox liraq; mens dis-
sonat Juberet Dauid Mercuriusq; qñquidē deo mouēte
canimus canamus et deū. Phūs diuina querat diligē-
cius vt fruatur/pscrutetur et naturalia vt vtatur adsit
humanis nō intersit. Phūs singularis vt p priā nō ve-
ra. subeat vite discriminē a platone et aristipo non cogi-
tur. qd quidē mihi ideo placet. quia phūs inuita et con-
tra renitente ciuitate in qua nascitur sit phūs/celiq; fili-
us est non terre. Adde q; ido impium miserūq; videtur
virum oīa videntes p salute cecorum: q; forte salui esse
nunq; pnt amittere. Vir caueat ne vllō pacto mulie-
bris sit/mulier studeat vt quodāmodo sit virilis/ma-
xime vō pudica. Quantū em̄ virū magnanimitas des-
cet tantū pudicia mulierē. Senex videat ne puerilis
sit/recordetur iuuenem se fuisse. Adolescens curet vt sit
senilis/credat se posse senescere seniores honoret. Indi-
gene/officiū est patriā vt patris patrem matrisq; ma-
trem colere. Et quando cum peregrinis aliquid est
agendum: se quandoq; peregrinaturum existimare.

Incole et peregrini scire se solum honorare omnes / alie
na vix attingere nō tractare Fortunatus sciat bona for
tune soli bono esse bona ac sereno aeri succedere pluui
as. Infortunatus cogitet mala fortune soli malo esse
mala / ac post dies pluniosos serenos expectet. Vide
mus em̄ ver arboribus folia reddere que abstulit hye
ms. Homo consideret cū nunq̄z in terris contētus vi
uere possit / se celi quidē ciuem esse ; incolam vō terre.
vt amiratur nihil cogitare vel loqui vel agere qd̄ mi
nus decere videatur celestis patrie ciuem.

Finis.

Impressum Magdeburgē p Jacobum
Wuter. Anno dñi. M. CCC. CC. vi.

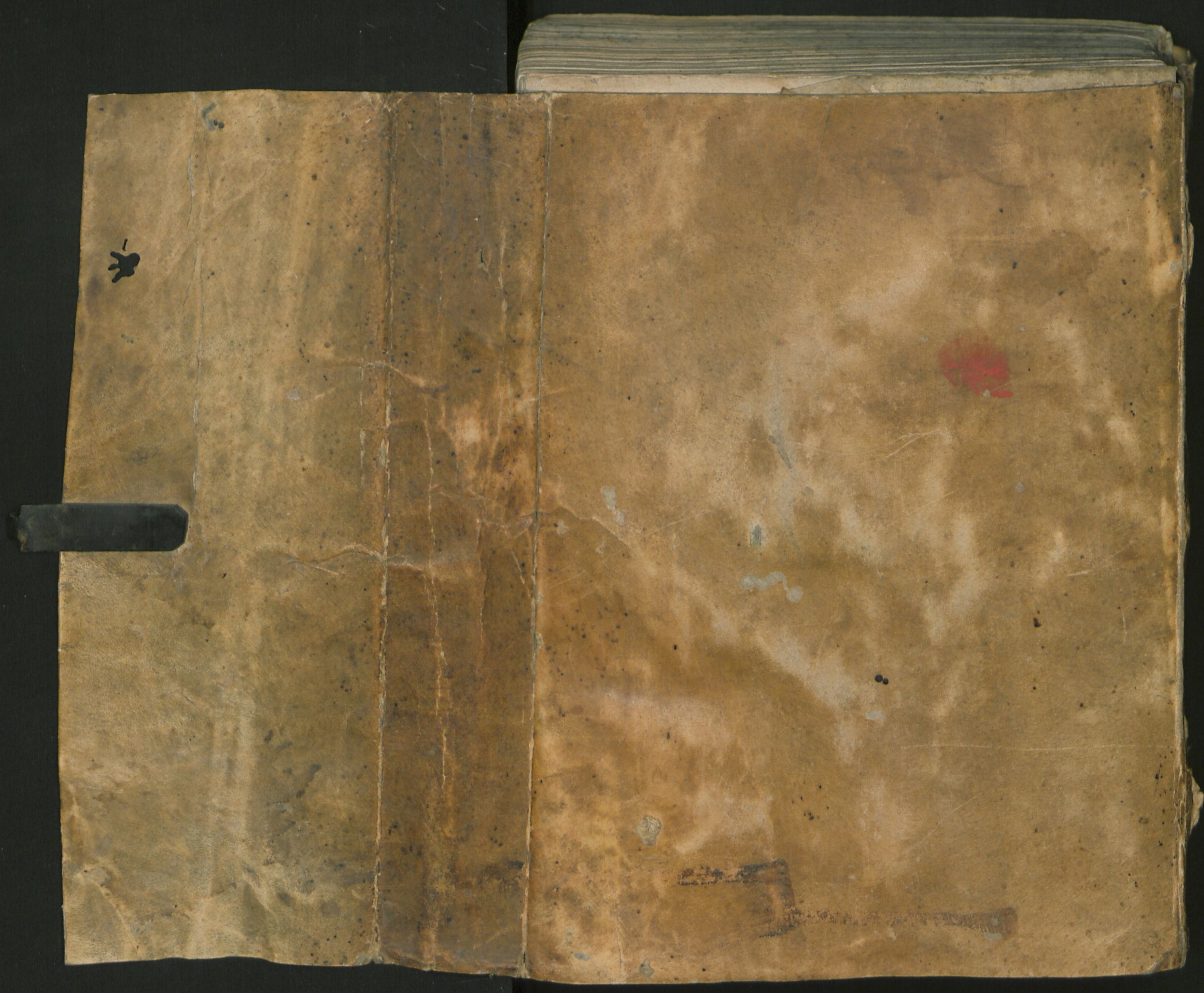
...u
...di
...h
...pe
...i
...g
...m
...of
...de
...jed
...nt
...nase
...a
...ad
...ne
...in
...pella
...adi
...rep
...men
...mi
...pa
...na
...ne
...mille
...nt

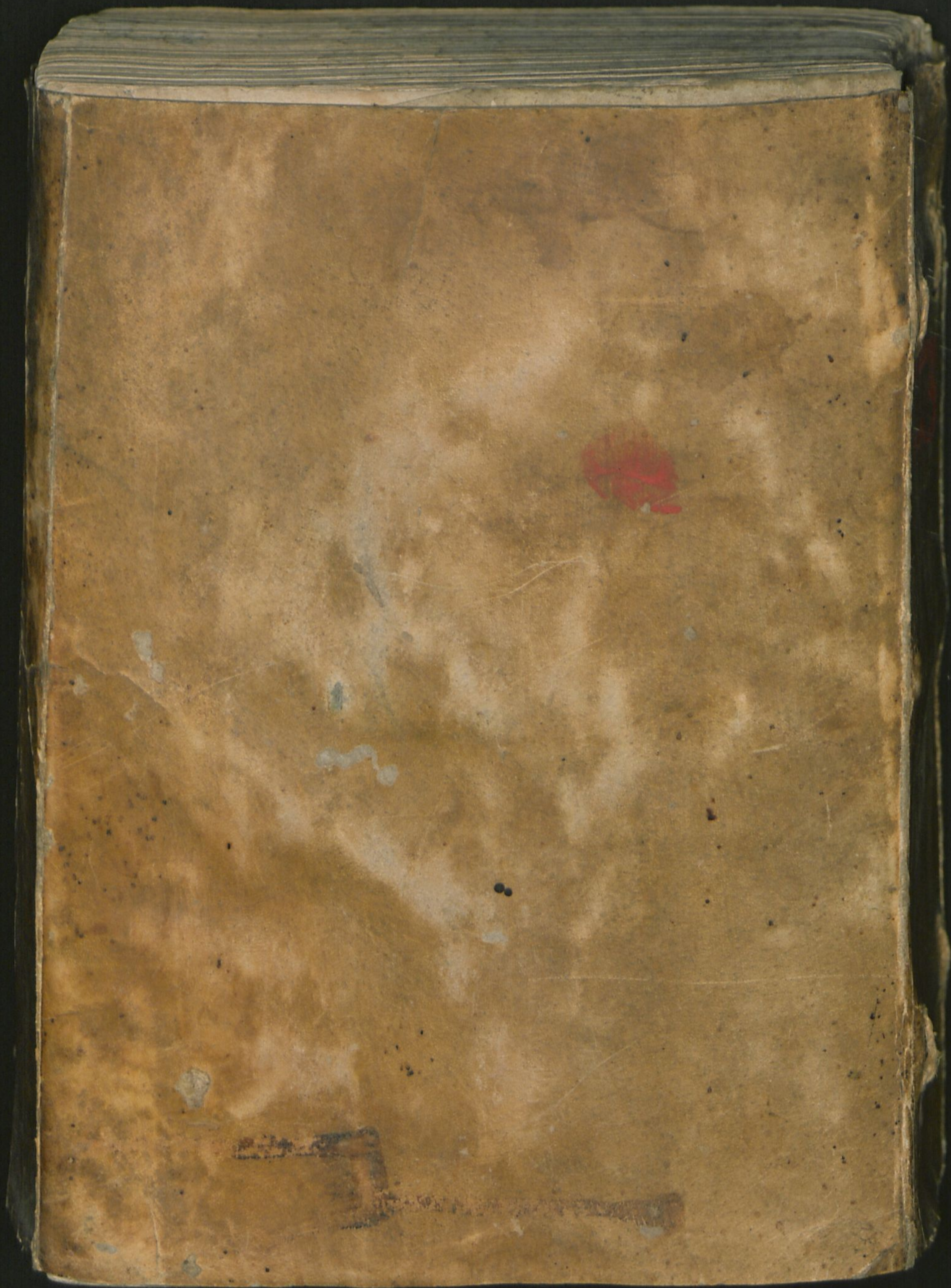

153372

X 1583715

e

**Lucij Annei Seneca Cordu
bensis moralissimi Liber de
Moribus humane vite cuilibz necessarius. Cū Episto
la Marsilij Sicini de officijs cuilibet necessaria.**

**Magister Anthonius Fri-
borgensis Ad Lectorem.**
Egregiam vite qui poscis sumere normam
Sepius hunc legito Lector amate libum
Dogmata qui monstrat sancte celeberrima vite
Equibus attingas ignifera astra poli.

